

Du er like gammel som
din tro og ditt håp,
og like gammel som
din tvil og ditt mismot.

Nr. 2 - 1983 - 32. årgang
Løssalg kr. 5,-

FAKSIMILE AV «DAGEN»:

Dagen, onsdag 5. januar 1983

Tidligere stortingsrepresentant Erland Asdahl:

Landssvikoppgjørets verkebyll må fjernes

Oslo: Landssvikoppjøret etter krigens slutt i 1945 er fremdeles en verkebyll i vårt samfunn, og det er på tide vi får ryddet opp overfor alle pårørende av mennesker som ble dømt. Jeg har snakket med folk som er trakassert og har fått hele sin familie rammet på grunn av forbrytelser som i virkeligheten var langt mindre jenn det som

foregikk blant oss som ble stående som seierherrer.

Dette sier tidligere stortingsrepresentant Erland Asdahl til Dagen. Han mener at vi her beveger oss inn på et område hvor det fortsatt er mye vondt blod, men ingen tør snakke ut. -Kristelig sett har opptredenen hos oss som seiret

vært helt uakseptabel. Jesus behandlet sine motstandere på et helt annet vis enn det vi har gjort, og vi bør nå ta opp denne saken før det blir for sent, slik at vi kan få snakke om den urett vi som nasjon har begått overfor svært mange. Jeg tenker ikke minst på de pårørende. Barnebarn av mennesker som

gjorde feil under krigen merker dette på kroppen på et slikt vis at vi må se å få rensket opp, sier Asdahl.

Han fremmer sine synspunkter til Dagen i forbindelse med at Indremisjonen nylig tok opp krigsfred-problematikken på et møte for selskapets arbeidere.

Endelig en politiker som tør. I det kristelige bladet «DAGEN» (Bergen) går tidligere stortingsmann Erland Asdahl (Sp) ganske kraftig ut. Det er modig gjort, men fra før vet vi at Asdahl er en mann som har

meninger og meningers mot.

I fjor sommer gjorde han ikke mindre enn to henvendelser til NRK om en «ny serie», som bl.a. skulle ta for seg endel av de problemer etterslekten blir belastet med som en følge av «opp-

gjøret».

Det var vel ikke mer å vente enn at han ikke fikk hva politikerne kaller «gjennomslag» for sine synspunkter.

Men, som vi ser: den sannhetssøkende og humane Erland

Asdahl gir seg ikke. Det er all grunn til å lese Asdahls uttalelser til «DAGEN». Han har sagt noe vesentlig.

Ønsker noen å sende noen ord er adressen: Erland Asdahl, Fossumveien, 2150 ÅRNES.

ER HUN NAZIST ?

Alva Myrdal ville utrydde den mindreverdige befolkning

Hvorfor bruke atombomben, når sterilisering er et mer effektivt middel til utryddelse av befolkningsgrupper.

Det mener øyensynlig Alva Myrdal.

Fra Fremskrittspartiets avis, «Fremskritt», gjengir vi (sterkt forkortet) sannheten om henne.

«Den 10. desember 1982 mottok Alva Myrdal Nobels fredspris i Oslo. Prisen mottok hun for sitt arbeid for «fred».

I 1935 skrev Alva Myrdal og hennes mann Gunnar Myrdal boken «Kris i befolkningsfrågan». Boken gir et SKREM- MENDE BILDE AV EKTE-PARET MYRDALS TANKER OG MENNESKESYN.

Sosialistene Myrdal tar i boken til orde for en klassifisering av mennesker og en utrenskning

av det de kaller «icke toppværdige människor».

Det er i det svenske tidsskriftet Contra (6/12) Alva og Gunnar Myrdals rette ansikt blir avslørt. Bladet har klart å oppspore boken fra 1935, som skapte en slik storm i Sverige at ekteparet dengang flyktet til USA.

«Toppværdigt människomaterial»

I artikkelen i «Contra» kan vi finne Myrdals bok fra 1935 som klart dokumenterer deres inhumane menneskesyn.

I boken blir menneskene delt inn i to kategorier: «Icke toppværdiga» og «toppværdiga». De «icke toppværdiga» skal forsvinne ved hjelp av tvangssterilisering av visse type mennesker. Hvem som skal bestemme kvaliteten på menneskene og vurdere

hvem som skal få lov til å leve er selvfølgelig de «toppværdiga», de som sitter med makten.

Det er den «profylaktiska socialpolitikens direkte oppgitt framskapa ett bättre människomaterial» heter det i et sitat fra boken. Forfatterne vil, i likhet med nazistene, at mennesker med «dårlige» arveanlegg skal steriliseres. Spørsmålet blir da hva som er «gode» og «dårlige» arveanlegg. Å ta en slik avgjørelse tilligger de styrende, og vil gi dem makt til å bestemme utviklingen. Dette var Hitlers mål og det var (er?) Alva Myrdals mål.

Hvem er «gode» og hvem er «dårlige» mennesker?

«Helst skulle man på den vägen vilja utrota (utrydde) all slags fysisk og psykisk mindre-värdighet inom befolkningen,

både sinnlöshet og sinnssjukdom, kroppsliga sjukdomar og dårliga karaktäranlag» skriver de på s. 258 i sin bok. Hva som bekymrer forfatterne mest er det de kaller «dårlige karakteranlegg». For å være på den sikre siden, tar Alva og Gunnar Myrdal til orde for at «den allmänna rättsuppfattningen skall förändras att godta inngrepp (dvs. sterilisering) även där sjukdomsrisiken icke är fullt så allvarlig» (!!)

Forfatterne ønsker i utgangspunktet att rettssystemet skal sette opp grenser, lover og regler for sterilisering. Men for å oppnå målet, mener Myrdal at samfunnet «också emot deras vilja måste sterilisera även rättskapabla».

Med andre ord: Ingen kan føle seg trygg for å bli sterilisert i et sosialistisk samfunn. Det holder at man viser «olämpliga attityder».

Dette støtter den norske stat

FOLK OG LAND har gjentatte ganger gått til angrep på Den reisende folkehøyskole i Halden, som er et underbruk av de beryktede danske Tvind-skoler.

Og med rette.

I sine prospekter og annonser fra skolen, gis foreldre grunn til å tro at deres barn vil få stort utbytte av de mange tilbud som presenteres, der det lokkes med undervisnings-reiser til fjerne himmelstrøk, og rike opplevelser i fellesskap med innfødte.

Foreldre som har bitt på tilbudene har angret bittert.

Mange har fått sine barn tilbake gjennom norske konsulater i utlandet, ribbet for penger og eiendeler, syke og skabbete, ofte påvirket av medelever med bakgrunn i tyveri- og narkotikamiljøer.

Tidligere har vår avis vitnet om skolens vikingferder til utenlandske havnebyer, hvor elevene ravet omkring sanseløse av fyll, der de slo ned fredelige innbyggere, — herjet og ranet.

Vi har også fortalt om elevenes medvirkning til bygging av røde paradeplasser i Afghanistan, (som senere ble nyttet av sovjetiske bombefly) hvor de på sin vei til dagnadsplassene marsjerte under røde faner og med klingende spill.

Nå er nye opprørende skandalehistorier kommet frem om skolene.

En av dem forteller om en såkalt solidaritetsreise til Afrika, som Den reisende folkehøyskole (Forts. side 7)

Merk deg dagen

Allerede nå bør lørdag 16. april krysses av i din 1983-kalender.

Da holder INO sitt årsmøte, med adgang for alle medlemmer. Deltagelsen er stor. Bør ikke du også bruke den vedlagte postgiroblankett for deg og din husstand?

HAR DU BETALT BLADPENGENE?

Gode ønsker

Jag önskar FOLK OG LAND all framgång och hoppas att tidningen kommer att nå många nye prenumeranter och lesare under 1983.

Georg Løvenhielm,
136 66 Handen, Sverige

Rettsløshet i fortid og nutid

Herr redaktør.

Michel Eyquem de Montaigne (1533—92) kunne nok sukke: «Hvor mange domsfellelser har jeg ikke hørt, og som var mer kriminelle enn selve forbrytelser».

Men så levde han jo også under en ganske bloddryppende epoke, bl.a. Bartolomeusnatten i 1572.

De samme ordene kunne han også ha uttalt, hadde han levd i Norge 1945.

Livet dreier seg om sin egen akse, og skjebner og bilder blir de samme!

Per Morten Strand,
Sunnhordaland

Apropos kristendommen og politikken

Mange kristne vil ha det kristelige ut av politikken. Jeg spør: — Vil det ikke heller være betydelig mer etisk og moralsk berettiget å få politikken ut av kristendommen?

Leser, Krsand S.

Ingen venn av Berggrav

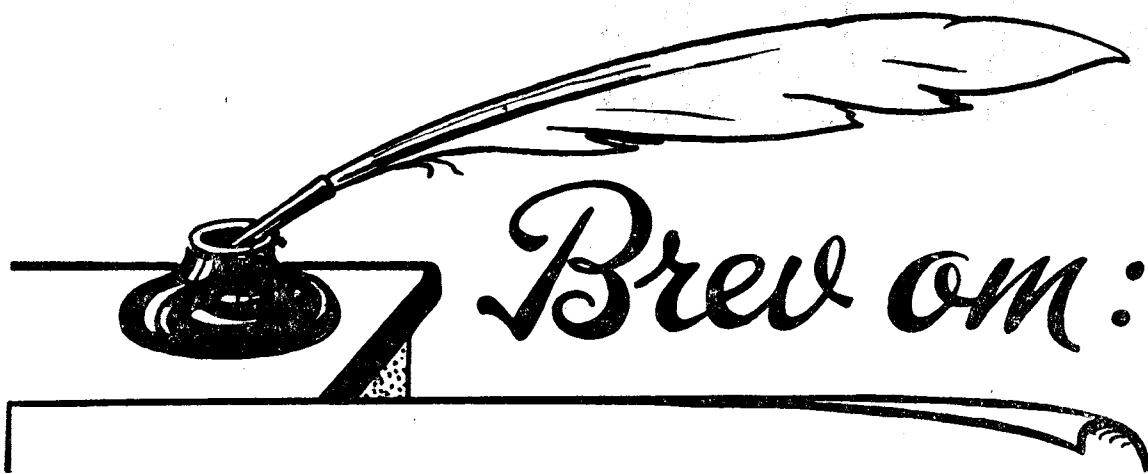
Under okkupasjonen ga domprost Hygen opplysninger til personalregisteret om en mann, kirkeverge Ludvig Hansen.

Domprosten forsøkte ikke en gang å gi uriktige opplysninger til myndighetene. Kort tid etter ble Ludvig Hansen avskjediget uten noen lønn.

Under okkupasjonen uttalte biskop Blessing-Dahle seg i Kirkedepartementet om en mann, sokneprest Dahl, i Johanneskirken, Bergen. Heller ikke han ga uriktige opplysninger og soknepresten mistet jobben sin.

Etter okkupasjonen fikk sokneprest Hygen kommandørkorset av St. Olavs orden. Han sto utenfor Nasjonal Samling, og var dessuten personlig venn av biskop Berggrav.

Biskop Blessing Dahle, derimot, ble hardt straffedømt for sin «rapport». Han var medlem av Nasjonal Samling, og så visst ikke noen venn av biskop Berggrav. B. K. A., 5000 Bergen

Rett og riktig

Herr bladstyrar.

Som kjent har underskrevet ofte skrive artikler, også bokmeldingar, i «Folk og Land» under merket «T. E.» For ordens skyld vil eg derfor gjera merk-sam på at eg ikkje skal ha æra for omtalen av Sigurd Senjes bø-ker i desember-nummeret. Signaturen T. E. står i dette høvet for eit anna namn.

Oldersleten, Nesna 19/1 1983
Trygve Engen

Kristelig Folkeparti — og dødsstraffen

Av «Morgenavisen»s redaksjonelle kronikk 18/10 1947 leser vi:

— Vi kunne nevne endel drastiske eksempler på hvordan Kristelig Folkeparti er gått inn for synspunkter som det kristelig talt rår meget delte meninger om, for å si det på en pen måte.

Vi glemmer ikke så lett Nils Laviks kategoriske erklæring i Stortinget om at dødsstraffen var i overensstemmelse med bibelens lære.

I dag, i 1983, vet vi ikke om Kristelig Folkeparti fortsatt står fast ved holdningen fra 1947.

Flere av oss minnes med gru partiets syn den gang, og har av den grunn unnlatt å stemme på det.

T.K., Odda

Karakter-systemet

Karaktersystemet skal oppgis helt i Norge.

Jeg må da gå ut fra at også idrettskarakterer bortfaller?

Leser, Alta

Enig

Herr redaktør.

Jeg er enig i din form for redigering av FOLK OG LAND. Med hilsen og gode ønsker.

Sigurd Mytting
2313 Tangen

Dau mann er ufarleg

INO's og FOLK OG LAND's faste medarbeider, Harald Schaaning, som i en årrekke har jobbet på vårt kontor, (uten lønn, selvfølgelig) fikk forleden et interessant brev fra en trofast abonnent Ola Kvisle, Prestfoss.

FOLK OG LAND har fått til-latelse til å offentliggjøre det:

« — Jeg ble meget glad for at De sendte meg en hilsen og takket for «det gode og fine innlegg i «Folk og Land», slik De skriver. Så vidt jeg skjønner så var det mitt innlegg i mai 1982 De sikter til.

Det var forøvrig den eneste takk jeg fikk, men ikke derfor mindre gladelig. Så vidt jeg vet arbeider De frivillig i bladet vårt. Også dette vil jeg takke Dem for. Jeg var en forholdsvis passiv NS-mann, jeg hadde mer enn nok med meg selv og mitt arbeide på jord- og skogbruket. Også kone og to barn å ta hensyn til. Men jeg hadde stor respekt og tillit til Vidkun Quisling og er glad for at han gjorde alt han kunne for å avverge krig mellom England og Tyskland. Sett i forhold til folk flest så var jeg vel også forholdsvis tyskvennlig, men langt fra noen landssviker. Det er ikke svisk å gå inn for noe man tror på, — det er vi sikkert forlikt om, Schaaning.

Men det var da en god del mennesker som ikke likte NS, som allikevel tok skarp avstand fra det såkalte «rettsoppgjøret», og blant disse tenker jeg særlig på en i Numedal og Vestfold kjent og dyktig mann, Levor Lindås, som var fra Rollag og der gift med datteren av presten Seip, — men som senere kjøpte gård i Vestfold og bodde der. Levor var kjent som en svært sterk og dyktig arbeidskar, men etter at han kjøpte gård ble det elendige tider. Han slet hardt på en gård med 200 mål jord og 120 mål skog. Jeg snakket med ham et par ganger på besøk hos slektninger og venner i Rollag. Senere fikk han jo premie for sin besvarelse av minneoppgaven for eldre, først i Buskerud, og senere også på landsbasis. Jeg skrev og gratulerte ham med premiene, m.m. og fikk brev fra ham igjen, poststemplet Barkåker. Jeg vil sitere noen linjer av det:

«Jeg gledet meg stort den 8. mai 1945, særlig fordi fengsels-

portene åpnet seg og alle politiske fanger ble fri. Men det var bare kortvarig glede. Dagen etter så jeg kjente og naboer som jeg verdsatte høit blev stuet på lastebiler og satt i fengsel. Da blev gleden til sorg. Dette var jo akkurat som når det var maktskifte i mange u-land, motstandere UT av fengsler og motstandere INN. Likheten med u-landa blev FULLSTENDIG da dødsstraff ble innført, — drepe de fremste av motstanderne for å SIKRE URETEN, — dau mann er ufarleg.

Stortinget av 1945 reiste seg et minnesmerke til skam og skjendel for seg selv og for landet som sivilisert nasjon. Legger du merke til: I de siste 2—3 år har det i presse, kringkasting og TV blitt dratt fram en mengde minner fra krigens tid. Regjeringens flukt, englandsfarerne og alle som tjente fedrelandet ved å rømme til Sverige. Og heimefrontens herjinger med liv og eiendom blir fremstilt som tap- perhet og utstyrt med helteglorie. Men jeg hverken hører eller ser noen som minnes det historiske møte i Stortinget høsten 1945, et møte som betydde mer for det norske folk enn noe annet Stortingsmøte siden 1905.

A, nei, hatet har kjølnet nå og både stortingsmennene og andre aktører fra landssvikoppjøret ønsker nok idag at de aldri hadde vært med på et så mørkt blad av vår historie. Men å stå fram og åpent erklære at det var urett og Grunnlovsstridig, nei, så voksne er de ikke. Og så velger de å tie og heller gå i graven med uoppgjort skyld. Og så går det som det alltid går, i det lange løp blir det verre for de som har brutt grunnloven og satt uretten igang, enn for alle som har lidd urett.»

Levor Lindås var 82 år da han skrev dette til meg. Han er nå lød.

Han la aldri skjul på at han i høy grad mislikte nazismen. Og nettopp derfor ønsker jeg at riktig mange må få lese det som jeg her har sitert.

Signet være Levors minne.

Sigdal 5. januar 1983
Ola Kvisle

IGÅR IDAG IMORGEN

Herr redaktør!

Det kan kanskje virke sjokkerende på mange av mine medabonnerter, at jeg har dannet meg et annet verdensbilde enn det jeg hadde for 40 år siden. Ideologier — selv ajourførte — er for meg et overstått kapittel.

Ideologier hører ikke hjemme i vår tid. Før de er blitt nedfelt i programform er de foreldet og overhaldt av utviklingen.

For meg er Nasjonalsosialis- men død sild — tross alle dens uomtvistelige gode sider, som jeg meget vel kan billige den dag i dag: nasjonalt samhold, arbeidstjeneste for ungdom, med forberedelse til det aktive voksenliv, den sosiale oppfatning det er personens kvalifikasjoner og ikke herkomst... osv. som skal stikke ut skjebnen. Men — mitt ideal i 1983 er den multirasiale stat, hvor det beste fra alle raser forenes i et vestlig kulturmønster beroende på vitenskap, erkjennelse, fri foretak-somhet, flid, initiativ og dyktighet.

Et samfunn uten sensur og hvor meninger brytes, — og med et minimum av forbud mot annet enn nettopp dette: å ned-bryte friheten.

Det er et samfunn med en form for diktatur (!) — demokratiet duger naturligvis like så lite som Nasjonalsosialis- men eller kommunismen — men det er en slags «Nødvendighetens Diktatur» — dvs. at menneskene tvinges til å være rasjonelle og å oppføre seg som fornuftsvesener. Ellers faller hammeren.

Et samfunn noenlunde bygget på Kant's «kategoriske imperativ», som leserne selvfølgelig kjenner, men kanskje har glemt. (Leksikon for hånden??)

Den eneste rase jeg ennu idag erkjenner som mindreverdige er den sorte. Fra den er lite av betydning kommet. Den har ikke skapt noen vitenskap, filosofi, ingen arkitektur, ingen symfonier — udødelig musikk eller udødelige skulpturer eller billedkunst. At den overhodet har overlevd skyldes praktisk talt det hvite mennesket, uten hvilke de ville ha levet som stenaldermen- nesker den dag i dag.

Naturligvis er det unntakelser. Intelligente mennesker som takket være gener og oppdragelse i de hvites samfunn er blitt nyttige, ofte meget begavete medlemmer av det siviliserte samfunn i hvilket de lever.

Jeg foretrekker langt mer et slikt menneskes selskap frem for en stupid hvit.

Men de utgjør ikke rasen, de er så å si unntakelsene som be- krefter regelen.

De sorte i Afrika hadde vært best tjent med å ha bevart kolo- (Forts. side 6)

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Redaktør: Kåre Haugerud. (Treffes kun efter avtale.)

POSTADRESSE: Boks 924 Sentrum, Oslo 1 - Tlf.: (02) 19 06 71 (Tlf.svarer)

Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo:

Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14 og onsdag kl. 18—21.

Abonnement: Pr. år kr. 80,- i omslag kr. 100,-. Utlandet + kr. 10,-.

Giro: Post 5 16 45 04. Bank 6063.05.01248

Utgiver: A/S Historisk Forlag

Annonser forskuddsbetales med kr. 1,- + m.v.a., pr. spaltem.m.

Minstepris kr. 50,-

Trykk: Viking Boktrykkeri A.s

Da betalte Moskva-agenter satt i Norges Storting

Med to tredjedels flertall fastslo Stortinget 29/6 1932 at betalte Moskva-agenter satt i Norges Storting, og at en rekke arbeiderledere drev landsforredersk og høyforredersk virksomhet i Norge.

Det var Vidkun Quisling som avslørte forholdet.

Forut for Stortingsbehandlingen av saken ble han ledd ut av pressen, og av sine bitre motstandere æresskjelt på det verste.

FOLK OG LAND starter i neste nummer en serie med dokumentasjoner og referater fra Quisling-saken 1932, og de omfattende avsløringer av Det norske Arbeiderparti og Moskvakommunistene.

Serien inneholder Vidkun Quislings innlegg i trontaledebatten 7. april 1932, dokumenter fra spesialkomitéen som arbeidet med saken og Stortingets behandling av den.

Gamle og nye ledere i Arbeiderpartiet glemte aldri Vidkun Quislings avsløringer, og hevnen oppnådde de en gråkold morgen den 24. oktober 1945, da han ble myrdet av norske leiesoldater på Akershus.

RØDE GRO

Det er ikke landssvik bevisst å sabotere vårt forsvar, som vi så Arbeiderpartiet gjorde i årene før 9. april 1940.

Tvert om, — av slikt blir det feite embeter og borgerdådsmedaljer.

AP-formann Gro Harlem Brundtland ligger godt an til en medalje nå til dags, om det nok helst blir Andropov-prisen, som også innbefatter vakkert diplom med Norgeskartet i ildrøde farger, stemplet hammeren og sigden.

Hun har gjort seg fortjent til en slik pris, for neppe noen annen her til lands, har så effektivt gått Sovjets ærend.

Arbeidets fiender

En av våre abonnenter har fått et brev fra en AKP(m-l)-oppviger som har vært ute og reist med sine revolusjonsoppskrifter.

Han forteller om en sørgelig oppdagelse han gjorde.

Da han planla sin ferd trodde han bøndene ville flokke seg om hans talerstol, slik at hans vanskeligste arbeide ville være å hindre massene i å gå til aksjon på stående fot.

Men, akk! Livet byr ofte på tunge skuffelser. For, skriver han, «folket både på Vestlandet og Sørlandet strævar og heng i seint og tidleg. De pløggjar, harvar og sår om våren, slær og haustar utover sumaren og hausten.»

Men om vinteren burde de da ha tid til å høre på hans evangelium? Nei, skammelig nok, «om vinteren skal karane vera på sjøen eller i skog og mark, og kvinnfolka skal stella fjøset eller huset».

Selv ikke kvinnfolka har tid til å ofre ham oppmerksomhet.

Han oppsummerer sine bitre erfaringer slik:

«Overalt eit arbeid frå morgon til seine kvelden. Travelt er det om sumarhalvåret og like gale om vinteren . . .»

Like gale . . .

Akk, ja, det må sanelig være tungt for en kommunismens og revolusjonens forkynner å oppdage at folket arbeider.

Istedetfor å studere marxismen og danne bedriftråd i fjøsene.

I en jubileumstid

1982 var jubileenes år, da levende og døde storfolk ble hedret.

En av dem var Arild Feldborg, vår kjente revyforfatter.

I Dagbladet ble, stort sett, hans tid som flyktning i Sverige trukket frem, der Feldborgs ildnende kampsanger kom inn i billedet. Særlig en sang ble sunget med kraft og begeistring av de tusener norske eventyrere og lakksko-soldater i nabolandet vårt.

Den hadde følgende tekst, signert Arild Feldborg:

Her serru gutta fra den norske bataljon fremmad på kamp mot målet. Det vi kjemper for, det er en dristig invasjon, Vi har viljer så harde som stålet.

Sangen lyder kjent, ikke sant? I alle fall kjenner gutta i Den norske Legion den.

Sangen tilhører nemlig alle de norske frontkjemperne som lå i første linje foran Leningrad, og bare dem.

At Arild Feldborg har flyttet litt på ordene, — og gjort den til sin favorittsang kommer derfor som en overraskelse.

Men kanskje har han tenkt som så: — Sangen er fin og fengende, den, og frontkjemperne skal jo skytes etter krigen. Ikke en kjeft vil oppdage plagiatet.

For at alle skal få vite det:

Det var hotell Bristols og Nasjonal Samlings avholdte kapellmester Willy Johansen, som laget kampsangen, sammen med kampfelle Håkon Foss. (Bror av sanitetssjef Bjørn Foss som 8. mai 1945 oppsøkte Quisling på «Gimle», som forhandler for Hjemmefronten.)

Sangen ble tilegnet gutta i Den norske legion, og refrengets originaltekst lyder:

Her kommer gutta i Den norske Legion, fremad på marsj mot målet. Marsjen går lett for det er Viken Bataljon.

Vi har viljer så harde som stålet.

Også Sigrid Undset ble husket på 100-års dagen for sin fødsel. Godord også der. Rene glansbilder i presse og kringkasting. Ikke mange setninger om krigstiden, som hun tilbragte i USA, stadig på farten med foredrag mot nazisme.

«Hun skjønnte ikke selv for en elendig foredragsholder hun var, mutt, mumlende og monoton, totalt uten publikumsappell,» skrev Arne Durban i *Farmand* den 14. oktober 1978.

«Det var en tung tid for henne, og hun støttet seg sterkt på alkohol. Synlig slitt og eldet kom hun tilbake til Norge og Lillehammer.»

Det var det som ikke måtte nevnes under 1982-jubileet for Sigrid Undset.

Ja, det har vært en riktig jubeltid for folk som vil feire døde og levende kunstnere.

Kirsten Flagstad har fått sin statue og sitt minnefond, og nå skal stemmen hennes også komme på minneplate.

Dagbladet sto fremst i køen for å hedre minnet om et stort menneske og en stor kunstner.

Det var ikke slik for en rekke år tilbake, da samme avis med seks-spaltene søkte å ødelegge fru Flagstads navn, ikke bare her i landet, men også i utlandet. Selv husker vi *Dagbladets* raseri den 9. september 1949, da Norsk Operaforbunds formann, M. Berckenhof, møtte opp på flyplassen med blomster til henne, og over at Norske Tonekunstneres samfund utnevnte fru til æresmedlem.

Det var jo et slag i ansiktet på hetsorganet, som ikke ville tilgi henne at hun forlot USA under krigen, og reiste hjem til Norge, for å stå last og brast med sin mann, — som var medlem av Nasjonal Samling. Han ble forøvrig, av Gerhardsens lakeier, nektet medisiner, — slik at han døde.

WÄRENDSDLADET

är en svensk tidskrift som i Sverige målmedvetet stöder Folk och Lands och NS-folkets kamp för rehabilitering. De tre senaste numrens stjärn-artiklar: Kan en nationell pånyttfödelse rädda Sverige (Norden)? HOLOCAUST: myt eller historisk sanning? Samt: Judendomen — Självhååelse eller självuppgivelse?, en åter dagsaktuell artikel skriven av ecklesiastikminister Arthur Engberg 1921. Vidare ett antal artiklar av bestående värde från den svenska frisksportrörelsens fosterländska och nationellt inriktade storhetstid årtiondet 1934—1944.

Helårsprenumeration kr. 50,-. Proveks. kr. 5,-. Postgiro: 58 21 73-1.

WÄRENDSDLADET, Fack 79, 340 36 Moheda. Sverige

Fred over Johans minne

Det tynnes i rekkene av gamle kampfeller.

Nesten daglig kommer budskapene om kamerater som har forlatt oss.

Navn vi minnes fra kamptid, og fra Gerhardsens fengsler og konsentrasjonsleirer. Navn som er forsøkt fornedret og svikerstemplet av de mørkemenn som bragte oss 9. april 1940, og som nå igjen søker å få landet vårt utført stupet gjennom ensidig nedrustning.

En mann som ikke lot seg knekke av disse Moskva's mørkemenn var Johan Hilmar Bjørgan, som hele sitt liv kjempet mot dem.

Aldri regnet han noe slag for tapt, og det var en selvfølge for ham å «fortsette krigen» etter okkupasjonen. Denne gang gjennom INO, der han aktivt var med i det arbeide som drives for at den oppvoksende slekt skal få et riktig bilde av tiden før, under og etter okkupasjonen. Han var ivrig med der, og i sin avis, FOLK OG LAND, ga han tydelig til kjenne sin mening om rettssviket.

Johan Bjørgan var en mann som alle kampfeller lyttet til. Han var klok, og på de fleste felt var han en god rådgiver som mange søkte.

Han var hele sitt liv ytterst korrekt både som politimann og som privatmenneske, og de grove tiltalepunkter mot ham under «rettsaken», falt derfor sammen.

For alle som opplevet den fysiske og psykiske tortur Johan Bjørgan måtte gjennomgå fra bermen av norsk «politi»- og hjemmefrontfolk etter okkupasjonen, er det utrolig at Johan Bjørgan overlevet.

Men, som han selv sa: — Med en ren samvittighet og trøndersk blod i sine årer, overlever man alt.

Johan Hilmar Bjørgan ble født i Agdenes, Sør Trøndelag, og var av bondeslekt. I 1919 gikk han 5. div. infanteriunderoffiserskole i Trondheim, hvor han ved avgangseksamen i 1923 gikk ut som nr. 1, og da med beste karakter som til da var oppnådd ved skolen.

Senere var han nestkommanderende ved sikringskompaniet i Trondheim.

Under sin militære løpebane hadde han gleden av å tjenestegjøre under såvel kaptein Halvdan Sundlo som kaptein Konrad Sundlo.

Etter politiskolen i 1927 ble Bjørgan ansatt ved Bergens politikammer, hvor han i 1940 var i kriminalpolitiet, og senere i Statspolitiet der han på slutten av okkupasjonsårene var sjef for Bergensavsnittet.

(Forts. side 8)

Har du sendt oss en «støtteannonse»?

Hjertelig takk for 50 bidrag på tilsammen kr. 6 680,—.

Det er ikke så svært mange «støtteannonser» vi nå ikke har kvittert for. Har DU husket oss med en? «Støtteannonser» er som kjent bidrag på kr. 50,— eller mer til avisens drift.

STØTTEANNONSER fra «Folk og Land»s venner.

Takk for følgende bidrag:

A., Skonseng 200,—	O., Stavanger 90,—	A., Porsgrunn 100,—	J., Gjøvik 225,—	F., Langhus 50,—
P., Storforshei 200,—	O., Mandal 100,—	A., Eidanger 100,—	O., Gjøvik 100,—	H., Drøbak 100,—
H., Verdal 100,—	M., Kristiansand 125,—	O., Larvik 50,—	M., Dovre 100,—	J., Rygge 100,—
O., Sunndalsøra 200,—	N., Skien 225,—	B., Spikkestad 75,—	H., Moelv 200,—	E., Skjeberg 75,—
M., Ålesund 100,—	J., Skien 100,—	F., Sollihøgda 400,—	M., Atnbrua 75,—	K., Halden 50,—
G., Bergen 100,—	E., Skien 100,—	K., Åmot 115,—	H., Os i Ø. 100,—	A. G., Oslo 180,—
P., Stavanger 100,—	E., Skien 100,—	O., Nesbyen 300,—	K., Sagstua 50,—	A. A. H., Oslo 500,—
		M., Gol 50,—	O., Skarnes 200,—	Ø. M., Oslo 300,—
		A., Geilo 125,—	J., Høvik 100,—	A. E., Oslo 200,—
		H., Ringelia 150,—	K., Heggedal 100,—	J. M., Oslo 75,—
		M., Kolbu 75,—	S., Nesoddtangen 100,—	M. R., Oslo 50,—
		T., Nordre Toten 100,—	I., Myrvoll 125,—	H., Malmø 50,—

En regjering på flukt

Sist i november ifjor og januar i år ble Johan Nygaardsvold's bok «Norge i krig 9. april til 7. juni 1940» anmeldt i henholdsvis Aftenposten og Morgenbladet.

Anmeldelsene viser med all tydelighet at det er god grunn til å merke seg opptegnelsene om denne triste periode i landets historie.

Beretningen er skrevet av den mann som på det omhandlende tidspunkt var landets statsminister, og beskriver — lite gloriøst, utvilsomt sannferdig — hva som avspeilte seg i de politiske stortings- og regjeringkretser i disse hektiske dager, og gir samtidig et lite flatterende bilde av de enkeltes adferd og deres holdninger til det politiske hendelsesforløp mellom 9. april og 7. juni.

Man får bekreftet det inntrykk som fra før dessverre hadde festnet seg, at blant folkets kårne og regjeringsmedlemmer hersket det nærmest total forvirring og handlingslammelse. Det fremgår av opptegnelsene at de tenkte mest på sin egen sikkerhet, og overløt statsadministrasjonen til sitt eget forgodtbefinnende.

I første omgang søkte kongehus, regjering og storting redning østover mot Sverige. Svenskene ønsket imidlertid ikke å gi

eksil til den norske konge og regjering. Etter denne forsmedelse måtte rømningskursen stakkes ut nord- og vestover, inntil de til slutt ble fanget opp på vestkysten av den britiske marine som sendte, eller nærmest tvangsevakuerte konge og regjering til England.

Interessant er det å lese om Nygaardsvold's forakt for den britisk våpenhjelp, og at han åpent gir til kjenne at det var engelskmennene som i realiteten — før tyskernes invasjon — ved provokasjoner og selvtekt i norske territorialfarvann — hadde ført krigen inn på norsk område.

Videre framgår av beretningen at flere i regjeringen, men først og fremst statsministeren selv, ønsket å komme til forståelse med de tyske okkupasjonsstyrker. Som følge av det kviet regjeringen seg for å erklære Tyskland krig, slik at krigserklæring kom først fra Tyskland, etter at kongen (ikke regjeringen) hadde avslått våpenstillstand på de tyske premisser.

Nygaardsvold beretter således at han følte seg sviktet, bedratt og forrådt av engelskmennene (hvilket han forøvrig hadde god grunn til), og karakteriserte de britiske hjelpetropper som ut-

skudd og kjeltringer, og den britiske militære støtte som verdiløs og bløff.

At forbitnelsen mot England fortaper seg etterhvert som regjeringens medlemmer i ro og mak kunne drive sin propaganda fra London, er forståelig. Nu behøvde de jo ikke lenger å frykte for sin egen personlige sikkerhet, og kunne derfor uten risiko innta en findtlig og uforsonlig holdning til tyskerne.

Folket her hjemme likte vel heller ikke hverken tyskere eller engelskmenn, men begeistring var på den annen side ikke overvettets stor for den rømte regjering som i nødens stund lot folket seile sin egen sjø, og den ble derfor nærmest dømt til eksil i all evighet.

Her hjemme fortonet situasjonen seg noe anderledes enn i London. Folket måtte — da den militære kapitulasjon kom i juni — av ren selvoppholdelsesdrift — nødvendigvis komme til en slags forståelse med okkupasjonsmakten, hvis befolkningen skulle bli spart for enda større elendighet i en vond tid.

Da eksilregjeringen våget seg tilbake til Norge forsommeren 1945, ble Nygaardsvold på vegne av sin regjering tildelt Borgerdådsmedaljen i gull for sin innsats for fedrelandet, og i den bacchanalske seiersrus glemte man (bortsett fra Nygaardsvold selv) å reflektere over hvorvidt den var fortjent. *Aa. - H.B.*

Junkerskolene — et begrep

Som kjent ble de unge nordmenn som meldte seg frivillig til REGIMENT NORDLAND i 1941 og de som meldte seg senere til DEN NORSKE LEGION, enten direkte innlemmet i enheter av Waffen-SS, eller, for legionens vedkommende, stilt under forvaltning i Waffen-SS.

Vel et hundre av de frivillige skulle i krigens løp komme til å få utdannelse som offiserer ved en SS-Junkerskole og, med et par unntak, alle ved SS-Junkerskole Tölz i Bad Tölz i Ober-Bayern.

Denne skole var den første av i alt fire junkerskoler, eller krigsskoler. Den ble opprettet i 1934. Derefter fulgte SS-Junkerschule Braunschweig i 1935, SS- und Waffen-Junkerschule Klagenfurt i november 1943 og SS- und Waffen-Junkerschule Prag i juli 1944.

I den omfattende etterkrigslitteratur om Waffen-SS, (her er det snakk om den SERIØSE, krigshistoriske, ikke om fantasi-fostre à la Sven Hassel o.l.) har det vært et savn at man ikke har hatt noen samlet og fullstendig oversikt over SS-Junkerskolenes historie, deres oppbygning og undervisningstilbud.

Den siste sjef for SS-Junkerschule Tölz, *Richard Schulze-Kossens*, har nå avgjørende avhjulpet dette savn med sitt enestående verk:

MILITÄRISCHER FÜHRERNACHWUCHS DER WAFFEN-SS

Verket er viet de falne og overlevende europeiske frivillige.

Det er tydelig at forfatteren, som den siste sjef for Tölz-skolen, føler det som en forpliktelse å dokumentere og kommentere hensikten, planleggingen og gjennomføringen av de europeiske offisersaspirantenes utdannelse. Tilsammen 12 nasjoner stilte elever ved junkerskolen i Bad Tölz.

Den enestående dokumentasjon, de saklige og samvittighetsfulle kommentarer til den, foruten den store mengde, tidligere ikke ofefntliggjort, billedstoff, viser at forfatteren fullt har vært seg sitt ansvar bevisst overfor historien. Militærfaglig og historiefaglig er boken en allsidig erfaren krigsskolesjef verdig.

Alle norske tidligere junkere bør benytte anledningen til å skaffe seg dette verket. Alle som befatter seg med okkupasjons-
(Forts. side 7)

HVA ENGLANDSDOKUMENTENE FORTELLER OSS:

England hadde ingen mulighet til å hjelpe Norge og Sverige

(Forts. fra forr. nr.)

Right or wrong, my country!

Vestmaktens ønske om å få stoppet den svenske eksport av jernmalm til Tyskland lot seg ikke så lett gjennomføre. Deres styrke sto ikke i forhold til ambisjonene. En utredning som den Britiske generalstab la fram 21. november viser det. Her er et kort sammendrag av rapporten:

Vi og Frankrike er ikke i den stilling at vi kan påta oss nye oppgaver å sende en liten styrke til Skandinavia er praktisk gjennomførlig, men etter nærmere undersøkelser, vil vi ikke anbefale det. Det konkluderes i Cab 66/3 s. 242 med følgende:

- I lys av den forsikring vi allerede har gitt til Norge overfor tysk aggresjon, er det under drøftelse om en videre meddelelse skal bli gitt om at hjelp må innskrenke seg til flåtestøtte.
- Ingen forsikring skal gis til Sverige overfor Tyskland.
- Ingen forsikring skal bli gitt til noe Skandinavisk land overfor Russland.
- Hvis vi allerede var i krig med Russland før russerne gikk mot Skandinavia, eller vi av politiske grunner følte oss forpliktet til å gå til krig mot Russland, ville vår assistanse bare bli fra flåten for å holde den norske kyst åpen. (Cab 66/3 s. 242)

Denne nøkterne utredning må ha vært litt av en kalddusj for de politiske lederne, som i øyeblikket så sin eneste sjans til en liten seier i å få stoppet forsendelsen av jernmalm til Tyskland. Aller minst lot Churchill seg stoppe av slikt. Hans argumentasjon lå på et helt annet plan. De hadde rett til nær sagt alt. For denne rett måtte alle andre hensyn vike. Den 16. desember la han fram forslag om å minelegge norske farvann. *En effektiv stopp av den norske tilførsel av jernmalm til Tyskland rangerer som en større offensiv krigsoperasjon. Intet annet tiltak er mulig for oss på mange måneder til å forkorte denne umåtelig ødeleggende konflikt*, sa han i krigskabinettet. Blant hans argumenter var følgende: *Ingen teknisk krenkelse av internasjonall lov, såsant den ikke er ledsaget av inhumanitet, kan ta fra oss de nøytrale lands gode ønsker! Vi kjemper for å gjenopprette loven og for å forsvare de små lands rettigheter. Små nasjoner må ikke binde våre hender når vi kjemper for deres rettigheter og frihet. Lovens bokstaver må i spesielle kritiske situasjoner ikke være til hinder for dem vi er betrodd å forsvare. Den endelige domstol er vår egen samvittighet. Humanitet, heller enn legalitet må være vår guide!* (Cab 66/4 s. 96-98).

Det humane ved å trekke nøytrale land inn i en grusom krig

er det vel bare Churchill som forstår. Å bryte loven, for så å innføre den igjen lyder også noe underlig for vanlige mennesker. Hva skal man forøvrig med loven, når det er ens egen samvittighet som er domstolen. Kan-skje Hitler også var av samme oppfatning som Churchill?

To dager senere later det til at Churchill var i enda bedre form. Han sa at det ikke var noen grunn til å ha et pessimistisk syn på utviklingen i Skandinavia. *De har øyer hvor vi, hvis vi vil, kan opprette sjø- og luftbaser... På et senere tidspunkt kan vi opprette baser på den sydlige del av halvøya og intervenere i Østersjøen... Vi har alt å vinne og intet å tape ved å trekke Norge og Sverige inn i krigen.*

Churchills tankeflukt har ikke liten likhet med Peer Gynts ritt på bukkeryggen over Gjendeggen!

Det var ikke så enkelt for Churchill heller iblant. For allerede 15. desember hadde det hendt noe uventet, så han fant det nødvendig med et mer drastisk forslag, som gikk ut på å sende 4-5 britiske destroyere inn i norske territorialfarvann for å oppbringe skip som var på vei til Tyskland. *Nødvendigheten av en rask aksjon var økt med en melding som nettopp var kommet fra Bergen om at den norske regjering hadde foreslått å konvoyere skip gjennom sine farvann. Hvis dette skulle hende, ville det bety at trafikken fra nord og syd til og fra Tyskland ville gå uhindret!* (Cab 65/2 s. 289) [437-4].

Halifax var ikke helt enig i Churchills måte å legitimere aksjonen på. *I betraktning av den norske regjeringens intensjon om å konvoyere skipene gjennom sine farvann, ville det være vanskelig for oss å rettferdiggjøre denne planen med begrunnelsen om at nordmennene var ute av stand til å yte tilstrekkelig beskyttelse. Hvis krigskabinettet besluttet en slik aksjon, syntes han det ville være bedre å si rett ut at aksjonen var en gjengjeldelse for den hensynsløse behandling av våre skip i den grusomme og nådeløse kamp. Vi skulle vedgå at vår aksjon var en krenkelse av nøytrale rettigheter, men at dette var for ingenting å regne sammenlignet med den fullstendig skrupulløse måte disse rettigheter var blitt krenket på av Tyskland.* (Cab 65/2 s. 295) [447-7] 16/12.

Den deputerte for flåtestaben sa at nordmenne hadde kapasitet til å konvoyere skipene over de utsatte steder på kysten. *Ved overveielse av den aksjon vi kan komme til å ta, må det erindres*

at planen om å sende destroyere inn ikke kan bygges på det påskudd at det er for å forsvare vår egen skipsfart, fordi det vi ønsker å gjøre er å avskjære skip med jernmalm til Tyskland! En slik plan innebar også en fare for sammenstøt med nordmennene, og det måtte unngås, hvis mulig, mente han.

Her, og mange andre steder, kommer forskjellen tydelig fram mellom de militære og de politiske ledere i moralsk henseende. Mens de militære stort sett fremstiller sakene som de i virkeligheten ligger an, går politikerne oppgave ut på å fremstille selv den styggeste handling i så gunstig lys at den kan aksepteres, ja at den simpelthen er den eneste riktige. Det gir dystre utsikter for menneskehetens fremtid.

Den 30. november hadde Sovjet-Russland gått til angrep på Finland, og med ett så både Norge og Sverige seg truet fra vest og øst. Ingen visste med sikkerhet hvor langt russerne hadde tenkt å gå. Også i Storbritannia var man usikker på det. Det heter da også i Cab 65/2 s. 196 [280-6] 2. desember: *Russisk ekspansjon i Baltikum ville ikke ha noen ugunstig virkning for de allierte og kan så splid mellom russerne og tyskerne. På den annen side kan det være forspillet til videre russiske ekspansjonsplaner, som senere kan utvikle seg i Sydøst-Europa og Asia, og det vil bli i vår disfavør. Generalstaben hadde bestemt advart mot å bli trukket inn i krig med Russland, men hvis russisk aggresjon skulle vise seg i Sydøst-Europa, blir vi tvunget til å erklære krig mot Russland enten vi liker det eller ikke.*

Det viser seg altså at det var en russisk trusel mot det britiske verdensrike som man mest fryktet, ikke truselen mot Skandinavia. Der var det bare den svenske jernmalm som hadde betydning for britene! Selvfølgelig også til en viss grad den norske kyst. Men den nye situasjon skapte samtidig visse vanskeligheter, som måtte behandles med forsiktighet. Det heter derfor på samme sted: *Indignasjonen mot Russland ville sannsynligvis tilta i dette land, og det ville bli vanskelig politisk å unngå en mer åpen fordømmelse av den russiske aksjon i Finland i betraktning av dens likhet med tyskernes aggresjon i Polen.* (Cab 65/2 s. 196) [280-6].

Sympatien for finnene i deres kamp mot overmakten økte etter hvert også i Storbritannia, og det ble misnøye med vestmaktens passive krigføring. Denne misnøyen kunne selvfølgelig dempes ved å hjelpe Finland.

Men som tidligere nevnt, hadde generalstaben i sin utredning av 21. november gjort det klart at det ikke kunne gis hjelp til noe skandinavisk land.

Storbritannias hjelp til Finland

Etter at russerne hadde gått til angrep på Finland, følte også Norge og Sverige seg truet, og det var man også oppmerksom på i Storbritannia og Frankrike. Halifax sa i krigskabinettet 18. desember: *De skandinaviske land var begge besatt av et lidenskapelig ønske om at vi skulle stoppe krigen mot Tyskland. Russland var i deres øyne den reelle fare.* (Cab 65/2 s. 303) [460-14].

Dette kunne selvfølgelig utnyttets. Den 21. desember ble sendemennene i Stockholm og Oslo instruert om hemmelig å overrekke et memorandum til regjeringene i disse land, hvor det ble henvist til beslutning i Folkeforbundet, og at Storbritannia og Frankrike ville gi all den indirekte hjelp til Finland som sto i deres makt å gi. Denne hjelp besto i teknisk assistanse og forsyninger av krigsmateriell. De håpet å finne den samme interesse i Sverige og Norge, og at disse landene ikke la noen hindringer i veien for dette. Dvs. at det ble gitt tillatelse til transitt. (Cab 66/4 s. 150-51).

Den 22. desember ble det besluttet at Storbritannia og Frankrike skulle gjøre henvendelse til Norge og Sverige om å gi dem hjelp mot de mulige følger for dem av den hjelp de ville gi til Finland! (Cab 66/4 s. 182).

Man tilbød altså hjelp som man ikke hadde mulighet til å gi!

Her skal ikke underslås at det fra Storbritannia ble ydet hjelp til Finland i form av fly og ammunisjon, for det var virkelig en grunn til å gi hjelp for å sette dem istand til å holde ut lengre. *Dette vil tjene til å utmatte Russland og anstrenge deres ressurser; så det vil gjøre Russland ute av stand til å gi forsyninger av forskjellige slag til Tyskland. Det vil også sannsynligvis holde krigen borte fra Balkan. Disse store fordeler må sees i forbindelse med begrensning av Tysklands oljeforsyninger — muligens Tysklands Akilleshel.* (Cab. 63/160 s. 3).

På side 4 står det følgende: *Vi gir i realiteten ikke meget hjelp til Finland, fordi våre disponible styrker er så små, og vi nekter å tillate dem å bli brukt på det avgjørende sted, det Karelske Nes!*

Dette var altså hjelpen til Finland.
I neste artikkel vil det bli nærmere redegjort for planene for «hjelp» til Norge og Sverige.

BØKER SOM BØR LESES

- eks. Heinz Nawratil: **Vetreibungsvechen an Deutschen** kr. 150,-
- » David Irving: **Hitters Weg zum Krieg** » 130,-
- » Fraenkel/Manvell: **Canaris. Verschwörung und Verrat Im 3. Reich** » 90,-
- » Paul Carell: **Unternehmen Barbarossa. Der Marsch nach Russland. Hitlers Ostfeldzug** » 130,-
- » Wilhelm Tieke: **Der Kaukasus und das Öl. Der deutsch/russische Kampf in Kaukasien 1942/43** » 125,-
- » **Wenn alle Brüder schweigen.** Stort billedverk om Waffen-SS » 250,-
- » Peter Strassner: **Europäische Freiwillige. Die 5. SS-Panzerdivision Wiking** » 130,-
- » Dr. jur. Werner Best: **Den tyske politik i Danmark** Stort format, heftet. **Årets mest oppsiktsvekkende bok i Danmark?** Den tyske riksbefullmektigede 1940—1945 har endelig skrevet sine erindringer. Kun et **svært lite restopplag!** » 130,-
- » Hausser: **Soldaten wie andere auch** » 170,-

Ved forskudd er forsendelsen portofri, ellers porto og oppkravsgebyr i tillegg. Bestillingen sendes **A. Norberg, Boks 3044 Elisenberg, Oslo 2. Postgiro nr. 2 34 13 52.**

Navn:

Adresse:

Hlatz.:

Generalen og vidneprovet

En hærfører — en general — ledet forsvaret av et lite land, som var angrepet av et større. Dessverre gikk det ikke så godt med forsvaret. Generalens tropper ble nedkjempet — den ene gruppe etter den annen måtte kapitulere til inntrengeren. Til slutt hadde den siste divisjon kapitulert og de sivile myndigheter rømte fra landet. Generalen sto igjen uten tropper, men med hovedansvaret for den videre utvikling i landet.

Mange år senere forklarte han seg som vidne om disse ting i en stor rettssak. Hans forklaring kunne bety liv eller død for mange.

Hadde generalen holdt seg til den nakne sannhet ville han ha sagt omtrent følgende:

Der var to muligheter: Vi kunne ha sagt: Vi gir oss ikke! Vi fortsetter krigen, selv om hele vårt territorium er gått tapt. Vi kan bygge opp noe utenfor våre grenser og være med på å befri vårt land. Inntrengere ville da fortsatt være vår fiende, og enhver fraternisering eller forhandling var selvsagt utenkelig. Jeg selv og flest mulig av mine offiserer måte da sna-

rest gå i dekning eller komme ut av landet.

Dette ville ha ført til harde tider for folket, med fortsatt full krigstilstand i landet — en tilstand som kunne vare lenge. I betraktning av det lille vi vel kunne utrette ved å opprettholde krigstilstanden besluttet jeg å spare folket for dette og søke en ordning med inntrengeren så folket kunne overleve.

Jeg sendte en forhandler til seierherrens overkommando. Tropper hadde vi ikke å forhandle om, den siste divisjon hadde jo alt kapitulert, men det gjaldt forholdene i hele landet.

Seierherren var hård. Han etterlot oss ingen smutthull. Han forlangte full forpliktelse til ikke å blande oss i krigen så lenge han selv var i krig med andre land. Mine offiserer fikk tilbud om å avgi æresord på det samme for så å gå fri. Alle opplysninger måtte utleveres, om transportmidler, sjømerker og meget annet. Vi måtte selv sette i stand veier og flyplasser som var ødelagt.

Til gjengjeld fikk vi et forholdsvis fredelig okkupasjonsforhold.

Min forhandler skrev under på alt dette og jeg mener han handlet rett. Folket ble spart for lidelser som syntes unødige, da de allikevel hadde kunnet utrette så lite ved fortsatt krigføring.

Slik hadde generalen talt hvis han hadde holdt seg til sannheten.

Men han talte ikke slik.

Hans forklaring var uklarer og etterlot inntrykk av at det var fortsatt krigføring han tok sikte på dengang, hvilket jo måtte høres utrolig ut. Men på den tid ble alt godtatt som passet de flyktede myndigheter, som var på plass igjen og forega å ha ført krigen uavbrutt.

Jeg undres hva ville hendt hvis generalen hadde talt den fulle sannhet.

Antagelig var han blitt desavuert. Selv hans autoritet hadde neppe kunnet stanse flodbølgen — han hadde neppe reddet noen liv. Maktthaverne hadde nok på et vis vridd seg fra et slikt vidneprov.

Men det hadde kanskje ødelagt noe av generalens status som folkehelt?

Fordi han hadde talt den rene og fulle sannhet.

Interessant Eichmann

I 1960 ble Adolf Eichmann tilfangetatt av den israelske etterretningstjeneste i Argentina, ført til Israel og henrettet. Rettsaken mot Det tredje rikets leder for jødedeportasjoner vakte stor oppsikt i verdenspressen, og det er senere trykt en rekke bøker om personen Eichmann og hans virksomhet i Gestapo. Flere av fremstillingene er bygget på uttalelser Eichmann kom med i rettssaken og er blitt fremstilt som Adolf Eichmanns egenberetning om sin virksomhet i Det tredje rike.

Omsider foreligger Adolf Eichmanns selvbiografi. I årene

1951—1959 skrev han ned en inngående beretning om sin stilling i Det tredje rike. Eichmanns egne nedtegnelser viser at meget av det som kom frem under rettsaken i Israel ikke holdt mål. I forordet til boken skriver han: «Jeg vil si den fulle og hele sannhet, ikke holde noe tilbake eller forskjønne noe».

Eichmanns egenberetning er et viktig og interessant dokument i etterkrigshistorien. Druffel Verlag og dets historiske sakkyndige, dr. jur. Rudolf Aschenauer, har valgt å beholde innholdet uendret, intet av det Eichmann skrev er fjernet. Kun ortografiske og

andre språklige feil er rettet. Dr. Aschenauer har utarbeidet et omfattende noteapparat og et større antall dokumenter er trykt som tillegg til boken.

For en som interesserer seg for jødedeportasjonene i Det tredje rike, er dette en bok man ikke kommer utenom.

ICH, ADOLF EICHMANN
Ein historischer Zeugenbericht
Innb. ill. 550 sider
Druffel Verlag

(Boken kan bestilles fra A. Norberg, Boks 3044 Elisenberg, Oslo 2. Pris kr. 150,—. Portofri levering ved forskuddsbetaling, se annonsen side ?).

Igår — idag — imorgen

(Forts. fra side 2)

nistret i lang tid ennu, og i å bli behandlet som de upålitelige, overtroiske, stort sett dovne og uten initiativ.

Og hvordan ser det så ut med den stolte «germanske rase, det nordiske menneske»?

Kikk dere godt om. Hva er det for en kloakkynge som idag behersker scenen. Jo, slappe vesener som Bertrand Russel i sin tid kalte «superficial pleasureseekers», og med full rett.

Ungdommen er, i det store og hele, uinteressert i alt annet enn den øyeblikkelige velferd, på nestens bekostning. Eller på samfunnets, hvilket kommer ut

på ett.

Jeg har mange og store visjoner om, hvorledes samfunnet kunne innrettes på en hensiktsmessig måte, dvs. til fordel for de fleste og til skade for de færreste.

Men det er ikke formler som vil vekke begeistring hos massene, sikkert ikke.

Og heller ikke hos de mennesker som betrakter de nuværende morallover, som de eneste mulige.

Grunnprinsippet skulle være «survival» og «the fittest»: Forbud mot fagforeninger som ødelegger det staten bygger opp, til gagn for helheten og ikke for

enkelte samfunnsgrupper.

Øyeblikkelige og harde sanksjoner imot alle, enkeltpersoner som grupper, som vil søke å skaffe seg fordeler ved grov utnyttelse av deres medmennesker. Innføring av en slags voldgift, som skulle avgjøre tvister mellom arbeidsgivere og lønsmottakere, til gagn for samfunnet og ikke for enkeltpersoner. Videre store og gode privilegier til de mennesker som skaper gode samfunnsforhold, setter arbeider igang og er foretakssomme og oppfinnsomme.

Det skulle naturligvis gjelde for ALLE mennesker med god vilje, uansett deres rase.

Kanskje ikke ideer som vil interessere FOLK OG LAND'S lesere! Eller hva?

Gorm d.y.

Boktjenesten

Postboks 924 Sentrum, Oslo 1. Telefonbestilling: (02) 19 06 71.

NS-MEDLEMMENES SYN:

.... eks. Odd Melsom: På nasjonal uriaspost	kr. 65,-
.... » — » — NS og fagorganisasjonen	» 80,-
.... » — » — Fra kirke- og kulturkampen	» 85,-
.... » Einar Syvertsen: Også dette bør være sagt	» 75,-
.... » Alle 4 bind: Supplement til okkupasjonshistorien ..	» 240,-
.... » Justus Vericultur: Den norske kapitulasjon	» 20,-
.... » A. I. Bru: Professor på ville veier	» 50,-
.... » Trygve Engen: Jeg er ingen landssviker	» 40,-
.... » Adolf Hoel: Universitetet under okkupasjonen	» 50,-
.... » Walter Fyrst: Min stil. NS blir til, o.m.a.	» 95,-
.... » Harald Franklin Knudsen: I Was Quislings Secretary	» 55,-
.... » Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren 1942	» 15,-
.... » Sigurd Mytting: Politisk dømt	» 35,-
.... » Kai Normann: Diktene Laurbærkransen	» 20,-
.... » Arne Tellefsen: Når forsvaret forfaller	» 25,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

.... eks. Institutet för Offentlig och International Rätt:	
Den norska rättsuppjørelsen	kr. 50,-
.... » Referat og utdrag på norsk av ovennevnte	» 5,-
.... » Lyder L. Unstad: Quisling. The Norwegian Enigma ..	» 40,-
.... » Forbundet: Gi oss rettsstaten tilbake	» 5,-
.... » — » — § 104. Mer lys over rettsoppgjøret	» 10,-
.... » Universitetsforlaget: Fra idé til dom	» 55,-
.... » Admiral Herman Boehm: Norge mellom England og Tyskland	» 60,-
.... » Berner Hansen: Mannen bak søylen (Om prof Wilh. Rasmussen)	» 80,-
.... » Pastor A. E. Hedem: Quo vadis Norvegia	» 30,-
.... » O. Hedalen: Er det begått en skammelig urett mot en hel del av våre landsmenn?	» 5,-
.... » Ralph Hewins: Quisling — profet uten ære	» 50,-

SPESIALTILBUD:

.... eks. Thorkild Hansen: Prosessen mot Hamsun kr. 150,-

FRONTKJEMPERNE:

.... eks. Frode Halle: Fra Finland til Kaukasus	kr. 70,-
.... » Svein Halse: I forreste linje (Den norske Legion) ..	» 70,-
.... » Forfatteren Karl Holter: Frontkjempere	» 60,-
.... » Ben Esper: Tsjerkassy (Norsk ambulanseskjører på østfronten 1943-44)	» 90,-
.... » Svein Blindheim: Nordmenn under Hitlers fane ..	» 70,-
.... » General A. Marini: Fra Kaukasus til Leningrad. Dansk offisers innsats i SS-div. Viking, 3 bd. stort format ..	» 225,-

VIKTIG NYHET:

.... eks. R. Schulze-Kossens: Militärischer Führer-nachwuchs der Waffen-SS. Die Junkerschulen

kr. 175,-

DANSK LITTERATUR:

.... eks. Erik Haaest: Udyr - eller hva? (Dødsdømte)	kr. 20,-
.... » Gary Allen: Ingen tør kalle det sammensvergelse (Hvem trekker i trådene?)	» 50,-

DANSK NYHET:

.... eks. John Salster: Amagers Erobring

kr. 45,-

Portofri forsendelse ved forskuddsbetaling til: Postgiro 5 15 46 38.

Bankgiro 6063.05.01248 eller ved sjekk, i kontanter eller frimerker.

(Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. som betales slik:

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted:

Dette støtter . . .*(Forts. fra side 1)*

i Halden arrangerte.

Reisen gikk også til Dakar, som skolens ledelse fremstilte som en fredelig og ufarlig by.

Elevene bodde i utkanten av byen, og meningen var at de gjennom samkvem med svarte skulle lære deres kultur og skikker å kjenne.

Det viste seg allerede ved ankomsten at de norske elever møtte kulde og isfront fra de innfødte. De følte seg utrygge og uglesette som hvite, og opplevet en rasisme de tidligere ikke kunne tro var mulig.

I begynnelsen av oppholdet fikk en av de kvinnelige elever og hennes norske venn besøk av to afrikanere. Under besøket ga afrikanerne uttrykk for at de ville låne kvinnen. Da de fikk avslag forlot de stedet, men kom like etterpå tilbake. Denne gang var de truende og bevæpnet med knuste flasker. Med disse gikk de til angrep på den kvinnelige elev, som de etter tur voldtok halvannen time i strekk.

Da hun på sykehuset ville anmelde forholdet til politiet, avviste læreren henne med den begrunnelse at det ville være til liten nytte, og det ble ikke gjort noe med saken.

Det hører med til historien at den kvinnelige elev ble frastjålet alle sine eiendeler i Dakar, og at hun pådro seg flatul under voldtekt.

Senere måtte hun gå til det norske konsulat, hvor hun fikk flybillet hjem til Norge.

Den siste historien om Tvind-skolene (Den reisende folkehøgskole i Halden) forteller om skoleskipet «Activ»s forlis, der skolene må ta skylden for at åtte

unge mennesker mistet livet, deriblant den 23 årige norske Kristin Skagemo.

FOLK OG LAND har lenge hatt kontakt med tidligere elever ved Tvind-skolene, som ikke sterkt nok kan advare foreldre mot å sende barna på reiser i skolenes regi. — Skolene gir blaffen i elevene, sier de, — og er uten ansvar for hva som skjer med dem. En 19-åring forteller oss, at disse skolene er gjennomsyret av Marxist-Leninisme, og at ungdommer som ikke deler troen får et helvete.

FOLK OG LAND har tidligere slått til lyd for at forholdene ved Den reisende folkehøgskole i Halden må granskes, og at all offentlig støtte må stanses. Den gang vi henvendte oss til myndighetene rådde Arbeiderpartiet makten i landet. Det foretrakk å tie.

Hva med nåværende makthavere.

Junkerskolene — et begrep . . .*(Forts. fra side 4)*

historien og frontkjempenes rolle i den, likeså. For befal i det norske forsvaret vil den, ikke minst, være av stor interesse.

Om offisersutdannelsen i Waffen-SS sier den ellers sterkt tyskfiendtlige englender Gerald Reitlinger: «Under innflytelsen fra Haussers (Generaloberst i Waffen-SS. Anm.oppl.) kadett-skoler, utviklet Waffen-SS det mest effektive av alle militære utdannelsessystemer i den annen verdenskrig».

Hermed er boken anbefalt på det varmeste.

Fra Vesterålen via port 14 til Hannover**Henry Oddlo Erichsen:**
BRANNSÅRET
Grøndahl & Søn Forlag

Det har kome ut mange bøker i dei snart trettiåtte åra som er gått sidan Ola Nordmann rasa i sigersrusen. Mest usanferdig, tåpeleg skryt av illegal, såkalla «innsats for fedrelandet». Men også bøker av anna slag. Kvasse og rasande protestskrifter mot den politiske kjeltringstrek som sigerherrane enno kallar eit «rettsoppgjer». Også underskrevne har i si tid begått ei slik bok. «En pamflett og en dom, en dom som De ikke er den rette til å felle», som ein kjent mann frå «rettsida» skreiv til meg ei tid etter at boka kom ut i 1953.

Men Henry Oddlo Erichsens roman «Brannsåret» høyrer ikkje til noko av desse gruppene. Han tek for seg ein livslagnad, ein tråd, som han nøster opp frå

begge ender. Frå starten på den forblåste øya ved ishavet, og frå året 1982, då Arnfinn Øra på 24. året sit i romet sitt på det psykiatriske sjukehuset og strikkar på ei enedlaus remse av grått ullgarn.

Beretninga om Arnfinns barn-dom og ungdom i utkant-Norge er krass, men sikkert realistisk nok. Ho er fortalt i «jeg»-form, det kan forvirre litt, men er med å gi henne eit preg av å vera sjølopplevd og sannferdig. Vi får høyre om 8-åringen som kjempar seg fram til skulen 8 km i rokk og fokk, om dei første erotiske opplevingane då han var gardsdreng i Drenken, og om møte med døden som frivillig norsk soldat i kampen om Narvik. Den unge tyske soldaten som sat stivfrosen med eit kulehol i strupen, gjorde eit sterkt inntrykk, det var første opphavet til brannsåret, som sidan vart så sviande vondt.

Soga om pasienten Arnfinn Øra er derimot fortalt i 3. person. Her held altså forfatteren ein viss avstand, og let pasienten sjøl minnast, reflektere og filosofere. Bit for bit får vi Arnfinns lagnadstråd nøsta opp:

«Han kunne ikke skjønne hvordan et menneske kunne vederfares så meget, fra avkroken til flammene ved Stalingrad, gjennom isvann i Ladogasjøen, og til slutt eie bare en bukse med en finnekkniv i linningen . . .»

«Javisst, det begynte i nord ved Finnskoje i Kojerowo, Urizk, Wenerjazi, Gongosj, Werch-Kojerowo. Det var i en skyttergrav

foran Urizk i slutten av 1942 at brannsåret begynte å svi for alvor.»

«Men mannen med bundingen orket ikke fortelle sin historie, ikke gjenta detaljene fra helvetes luer. Alt var blitt som en fjern drøm, noe uvirkelig, ufattelig.»

Ein roman er ikkje noko historiebok, ein stiller ikkje strenge krav om at det som blir fortald skal vera historisk korrekt. Men ein bør sitte med ei kjensle av at dette kunde hendt. Det er også stort sett tilfelle med denne boka. Berre ein stad på dei 252 sidene støyter ein på ein replikk som umuleg kunde vera sagt på det tidspunktet. Det som Ortskommandanten svarer då Arnfinn spør etter jøden Lutmann: «Formodentlig dør han av blåsyregass . . .»

Sjøl sagt kunde ein kynikar av ein offiser tenkjast å seie noko slikt —, på eit seinare tidspunkt, etter at hatet hadde svidd tilstrekkeleg store brannår i sinnet. Men ikkje sommaren 1940.

Eit større eller mindre brannår fekk vi vel, alle vi som levde gjennom tidsbolken 1930—45 som vaksne menneske. Ei lang strikkeremse av tid lækjer det etterkvart. Også hos dei mange som aldri møter «engelen» Ursula.

Trygve Engen
Oldersletten, 8700 NesnaNår boken bestilles hos bokhandler, husk da også hans tidligere: *Notater fra båtstøa og På go'fot med gjengangere.***Richard Schulze-Kossens:****MILITÄRISCHER
FÜHRERNACHWUCHS
DER WAFFEN-SS****Die Junkerschulen****Munin Verlag**

Stort format. 216 sider. 130 bilder. Omfattende dokumentasjon. Pris kr. 175,—.

Bruk Boktjenestens bestillings-seddell.

**MÅNEDENS
«PERNILLE»:****Omatt og omatt, og omatt igjen**

Jeg har lurt litt på hvorfor det plutselig ble så populært å sverte Hamsun igjen. Det skjedde da ettertrykkedig nok etter at Thorkild Hansens verk «Proessen mot Hamsun» kom ut på norsk. Ingen kan vel ha glemt en filosofiprofessors frenetiske fakter i Fjernsynet i den anledning. Men Simen Skjønberg er ute i «Dagbladet», en Lindholm også, Knut Bøckmann rykker ut i «Morgenbladet», og NRK er naturligvis hva NRK har vært. Hamsun skrev nazisme, Hamsun var nazist, rasist, og Gud vet hva han ikke var.

Det skal vel undermures at en film om Marie og Knut Hamsun, som er basert på Thorkild Hansens bok, er ikke noe for det norske folk. Vi kunne kanskje bli nynazister av å se en slik film! Det er jo dette tåkeleggerne turer frem med hver gang det skal dekkes over hvordan det ser ut i verden idag. Og antagelig er Thorkild Hansen ny-nazist. Dette har jeg

tenkt på lenge. Å gå til angrep på den behandling Hamsun fikk, er da ny-nazisme.

Lag heller en film etter et manuskript av professor Harald Ofstad. Det vil bli en film som kan vises i Norge, og få fremfor alt ordentlig fram at Hamsun, da han angrep Terboven under et besøk hos Hitler i virkelighet la sin sanne nazisme for dagen. For ikke å glemme det nazistiske sinnelag han la for dagen når han forsøkte å redde livet til landsmenn. Dette er en av de styggeste anklager mot Hamsun.

«Dagbladet» er forresten ute med mye rart. For nylig kunne en lese der at «Wagner ga Hitler kallet», altså han med operaene. Og avisen bygger på et sitat fra en viss Hartmut Zelinsky. Denne dosent i tysk filosofi uttaler: «Ingen har imidlertid opptatt og oppfylt Wagners budskap mer fanatisk enn Hitler». Hurra, nå vet jeg det også! Jo, Wagner laget jo mye bråk fra orkestergraven, ikke rart da at

Hitler, ifølge de klipp en får se på «skjermen», skrek så stygt når han talte.

Det neste er vel at Quisling fikk sitt kall via Hamsun. «Markens grøde» kan gi stygg påvirkning. Jeg leste den nylig for første gang og forstår at en kan bli påvirket av den. Jeg har hørt en Wagner-opera en gang. Jeg ble ikke påvirket av den, men kanskje lot Hitler seg lett påvirke.

Jeg vet ikke om det ble nevnt under all ståheien i forbindelse med 50-årsdagen for 30/1 1933. Forresten ble svært lite nevnt i massemedia i forbindelse med 65-årsdagen for 7/11 1917 ifjor.

Bolsjevikenes maktovertagelse er vel ikke så viktig for verden idag. Dessuten er et 50-årsjubileum en langt større grunn til å feire enn et ubetydelig 65-årsjubileum!

Men hvem ga så Lenin, og senere Stalin kallet? De fleste vil vel svare: «Karl Marx», men det stemmer ikke, for her kommer også

nyere forskning inn og søker jo i det litterære og i det musikalske.

Nå nevner «Dagbladet» i sin artikkel om Wagner og Hitler og kallet en fascismeforsker ved navn Wilfried Daim, som også har klart å skaffe seg fast stilling i et Europa som herjes av arbeidsløshet. Han har ganske enkelt grunnlagt et nytt institutt ved universitetet i Wien for sin forskning, så han er vel forsørget. Men hvem forsker i verdenskommunismen, jeg tror heller ikke professor Ofstad gjør det. Sovjet er ikke riktig «in».

Men når Darwin Erlandsen er amatørkirurg og formann i «Dusteforbundet», kan vel også jeg gå ut som amatørforsker. Dessuten har det vært et par permitteringer på jobben, så kanskje jeg også kan få mitt institutt, dersom det skulle gå galt med firmaet.

Enten dere tror det eller ei, så satte filmen om Marco Polo meg på sporet. Kublai Kahn etterlot seg en roman som han skrev når

han ikke var opptatt med å erobre og å avlive. Titelen er: «De døde er mine tilhengere».

Denne må Lenin og Stalin ha kjent, og lest, og her funnet kallet.

Men hvor deilig ville det ha vært om også Sovjet hadde gått til grunne, sammen med Hitlers Tyskland i 1945. Så hadde kanskje den verden uten frykt blitt født som Sovjets allierte forespeilet. Så ga de Sovjet halve Europa, og det vil de jo helst at en skal overse. Så hyles det om Hitler, en steindød Hitler, og gjerne om Quisling, og for den saks skyld også Hamsun. Så glemmer en dagen og virkeligheten til den dag det kan være vår tur.

Undertiden kunne en være fristet til å angre på at en satte en datter til verden. Hvilken framtid er det ikke hun kan gå imøte. Det er et tankekors, og jeg blir ikke kvitt det.

En flaggsak for Senterpartiet

Våre politiske partier har hittil stilt seg avventende til ideen om gjenreisning av ARBEIDSTJENESTEN.

Årsaken kan være at arbeidstjenestens dynamikk fører ut over partitenkningen, at partipolitikerne frykter at en samling om arbeidstjenesten vil sprengte partibåsene. At frykten kan være berettiget viste seg under okkupasjonen, da arbeidstjenesten midt i en vanskelig tid lett klarte å samle ungdommen, på tvers av politisk kiv og strid.

Nå er likevel noe på gang, og Senterpartiet er først ute.

I et foredrag på Buskerud Senterungdoms kurs på Torp, kunne generalsekretæren, Svein Sundsbø, fortelle at den politiske ledelse i forsvarsdepartementet nylig bebudet at man ønsker en form for samfunnstjeneste for både kvinner og menn.

Sundsbø tok utgangspunkt i løftet fra samfunnets side om å sikre ungdommen skoleplass eller arbeid. Den såkalte ungdomsgarantien.

— På tross av denne garantien har imidlertid arbeidsledigheten blandt ungdom bare økt den siste tida, sa Sundsbø, og fortsatte: — Grunnloven slår fast alles rett til arbeid, men det er ingen løsning å gi ungdommen arbeid på bekostning av andre arbeidstakere.

En ivrig Senterpartimann, S. Wergeland Krog, brenner for tanken om arbeidstjeneste, og i «Nationen» for 14. januar oppfordrer han direkte Senterpartiet til å sette tanken ut i livet.

FOLK OG LAND har sakset hans artikkel, som vi bringer i dette nummer, og som bør være støttet til at Senterpartiet gjør AT til sin flaggsak.

Redaksjonen avsluttet 15. februar.

Hjelp oss i arbeidet

Minst hundre tusen nordmenn hadde et annet syn enn det som nå er vanlig, på hva det var riktig å gjøre i Norge under okkupasjonen.

De fleste av disse folk ble dømt som landssvikere, og det reiser da et alvorlig spørsmål: Kan det virkelig være tilfelle at Norge, relativt sett, hadde et større antall landsforrædere enn noen annen nasjon i verden? Hvis det er sant, er ikke vårt folk hva vi tror det er.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie (INO) arbeider med å samle opplysninger og mater-

iale som kan belyse forspillet til okkupasjonen av Norge, selve okkupasjonen og «landssvikopp-gjøret» etterpå.

Instituttet tar særlig sikte på å hjelpe unge forskere som interesser seg for de nevnte temaer, og det utgir også selv skrifter og bøker av historisk verdi. INO kan konkret vise til store resultater av sitt arbeide, og står nå midt oppe i videreføringen av nye planer og oppgaver.

Vil DU hjelpe oss med vår virksomhet, — så nytt deg av kupongen som ligger inne i avisen.

Johans minne . . .

(Forts. fra side 3)

Han ble medlem av Nasjonal Samling allerede i 1933, og sto siden uavbrutt som medlem.

Johan Hilmar Bjørgan døde 1. juledag.

For alle oss som kjente ham, og var hans venner, ble det en sorgens dag.

Tapet av en tapper fedrelandsvenn og en kjemper i første linje

er alltid tung å bære.

Vi vil savne hans godhet og hjertevarme, og alle de lyspunkter han ga oss i den grå hverdag. Vi vil takke for at vi fikk være hans venner.

Mange føler idag med Bjørgans familie, som han vernet og skjermet i gode og onde år, der samholdet sto som en fast, ubrytelig mur.

Vi lyser fred over Johans minne.

Kåre Voie, Paradis, Bergen.

Musikklivet under nazismen — og under demokratiet

Alle som opplevet de fem okkupasjonsår må ha reagert over MUSIKKNYTT i fjernsynet, der Eyvind Solaas boltrer seg.

I et av programmene ga han seerne inntrykk av at det var forbundet med livsfare å arrangere huskonserter under okkupasjonen, eller overvære slike. Vi forsto det også slik at alle offentlige konserter var boikottet av «gode» nordmenn, og at utøvende kunstnere besto av utelukkende hirdmenn med skafestøvler og bandolærer.

Fra 1940 til 1945 opplevet jeg musikklivet i Bergen, hvor musikkelskapet Harmonien, bergensernes stolthet, spilte som vanlig, med sine gamle, rutinerne musikere, og under sin faste dirigent.

Jeg kan forsikre at Konsertpaleet hver gang var overfylt av begeistrede bysbarn, som så visst ikke var tvangssendte til konsertene.

Bergenserne er glade i musikk, og er kjente for sine private sammenkomster, der vakre toner fyller stuene, og hvor god mat og drikke ikke er en hovedsak.

Slik også under okkupasjonen da hvert hjem hadde sine huskonserter. All verdens musikk ble spilt, og konsertene ble alltid avsluttet med bysang og fedrelandssang.

FORBUDT? NEI. LANGT IFRA. Vertskap og gjester kunne trygt slappe av og nyte tonene, uten frykt for Gestapo, eller Arne Waages hirdmenn.

Eyvind Solaas' fremstillinger av musikklivet under okkupasjonen, minner oss om en avisnotis i 1945, der det het at «jubilanten har i alle fem okkupasjonsår spilt sjakk med sin nabo i Landåsveien, uten at tyskerne oppdaget forholdet».

Etter MUSIKKNYTT's programposter om musikken under «nazismen», burde Solaas gå videre med en serie om musikken og demokratiet.

Vi vil anbefale ham en reportasjetur til Israel, (demokratiets høyborg) hvor ledelsen for israelsk radio og fjernsyn nylig har bestemt at musikken til den tyske komponisten Richard Strauss ikke skal sendes over eteren i Israel på grunn av komponistens tilknytning til Nazi-regimet under den annen verdenskrig.

En regjeringskomite for kulturelle saker hadde tidligere gått inn for at musikken til Strauss skulle bli tillatt, men den har nå fått samme skjebne som verkene til en annen tysk komponist: Richard Wagner.

Eller hvorfor gå «over bekken etter vann»: Hvorfor ikke lage en serie om norske kunstners skiebne etter okkupasjonen, da verker av bl.a. Geir Tveitt, Sinding og David Monrad Johansen var totalforbudt, og vår store Wagner-sangerinne Kirsten Flagstad ble pepet ut, — og forsøkt kvalt av typer a la Eyvind Solaas. Balder

RØDE DROPS

Den skiftende parti-lina i Sovjet har ført til ikkje så få vitsar bak jernteppet.

Tre fangar sat i eit mørkt rom i eit kommunistisk fengsel.

Eter ei stund kom dei i snakk om kvifor dei var blit arresterte.

— Eg vart sett inn for de eg var motstander av Poljanskij, forklara den første.

— Hmmm, sa den andre. Eg vart arrestert nokre år etter deg for di eg var tilhengar av Poljanskij.

— Og kvifor vart så du arrestert, spurde dei den tredje som sat borte i eit hjørne.

— Kjenner de meg ikkje, sa han. Eg er Poljanskij.

★ ★ ★

Og så denne:

— Er det sant at den nye lederen vår, Jurij Andropov, samler på vitser om seg selv?

— Ja, og han samlar også på dem som forteller vitsene.

★ ★ ★

Det er på den tid av natten da det hemmelige politi gjør sine visitter. Folkene i huset er i seng og sover.

Da banker vaktmesteren hardt på døren i hver leilighet.

— Ikke bli skremt kamerater, roper han høyt med det samme han banker på.

— Det er bare BRANN.

★ ★ ★

VIL SENTERPARTIET GJENREISE ARBEIDSTJENESTEN?

S. WERGELAND KROG (I «NATIONEN»):

«LA OSS KOMME FØRST MED ET FRISKT OG INTERESSANT UTSPILL»

Arbeidsledigheten i Norge, som i resten av den vestlige verden, bare øker etter hvert som tida går. Noen bedring er heller ikke i sikte.

Hva medfører dette for den enkelte? Vi må selvsagt over tid være forberedt på en viss senkning av levestandarden. Det må jo gå. Mange av oss har opplevd dette før. Det verste med den økende arbeidsledigheten er tross alt at bare faglærte erfarne folk blir etterspurt. Den uprøvede ungdommen kommer i siste rekke. Hvilke tanker danner så ungdommen seg om samfunnet vårt? Jo, selvsagt de mest naturlige: — Samfunnet har ikke bruk for oss! Da har ikke vi noe bruk for samfunnet heller!

Kollisjonskursen er dermed staket ut. Noen forsøker å klare seg på et eller annet vis, men mange gir opp og går inn i vinduskusnernes, gatebråkernes eller narkotikamisbrukernes rekke.

Det er dårlig medisin bare å ryste på hodet og si at vi var da ikke slik. Nei, vi var ikke det, for det var bruk for oss — helt fra barnsben av. Mange ganger likte vi det ikke, men om vi nå tar et tilbakeblikk, er de fleste av oss glade og stolte over det arbeid vi utførte. Vi kjenner oss nesten privilegerte.

For å få ungdommen til å føle seg hjemme i samfunnet må vi virkelig gjøre en innsats for å få dem til å føle seg nyttige.

Det er derfor med stor interesse jeg har funnet nye tanker hos en del innsendere i pressen de siste måneder. Først R. S. Grude i Aftenposten, så Svein Sundsbø i Nationen og sist i Nationen 28. desember 1982, Jostein Pedersen, som ser en løsning i samfunnstjeneste for all ungdom over 18 år. Tjenesten kan deles inn i militærtjeneste, for dem dette måtte passe for og siviltjeneste for andre.

Jeg går selvsagt ut fra at Pedersen ikke vil at jenter skal utdannes for våpenbruk. Pedersen mener at obligatorisk sosialopp-læring bør inngå i et slikt opplegg. Dette er helt sikkert riktig, men jeg tror at størstedelen av tjenesten bør bestå av praktisk, nyttig arbeid. Oppgavene er mange. En kan nevne ting som skogkulturarbeid, rydding av friluftsområder, enklere byggearbeid og reparasjoner for å holde vår gamle bygningsarv, bl.a. våre enestående setergrender, ved like. Videre har vi et umettelig behov for å hjelpe våre eldre og uføre med alskens gjøremål, slik at de kan bo hjemme så lenge de ønsker.

Oppgavene bare roper på ungdom som er villig til å ta et tak — og det er ungdommen — nå som før. La oss i Senterpartiet komme først med et friskt og interessant utspill. Det skjer dessverre ikke alt for ofte.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag kl. 17—20, tirsdag kl. 10—14, onsdag kl. 18—21.

Postadr.: POSTBOKS 924 SENTRUM, OSLO 1.

Kontoradr.: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.